Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: Liikenne- ja viestintävaliokunta perjantai 16.3.2018 klo 11:15 / HE 202/2017 vp / HE 203/2017 vp / Asiantuntijapyyntö

DNA OYJ:N LAUSUNTO: HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE SIVIILITIEDUSTELUA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI SEKÄ HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI SOTILASTIEDUSTELUSTA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

DNA Oyj (DNA) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksista ja lausuu kunnioittaen seuraavaa:

- DNA suhtautuu asiakokonaisuuteen positiivisesti ja kannattaa lakiluonnosten tavoitteita.
- Tiedusteluviranomaisilla tulee olla kyky ja selkeä valtuutus suorittaa keskeisiä tehtäviään myös digitaalisessa ympäristössä.
- Asiakkaiden luottamus on DNA:lle ensiarvoisen tärkeää. Lainsäädännön ja prosessien selkeys sekä tiedustelutoiminnan riittävä ja uskottava valvonta tekevät viranomaisyhteistyöstä toimintavarmaa ja turvallista.

Valtion turvallisuuteen liittyvät ydintehtävät tulisi aina kustantaa valtion varoista

- Perinteiset poliisin salaiset pakkokeinot laajenisivat jatkossa koskemaan myös sotilastiedustelua (telekuuntelu, televalvonta, sijaintitiedot jne.).
- Yrityksillä tulee olla oikeus täyteen korvaukseen viranomaisten avustamisesta.
- Nykylainsäädännön mukaan teleoperaattorille korvataan viranomaisen avustamiseen liittyvien tietojärjestelmien kustannukset perinteisissä telepakkokeinoissa, mutta ei henkilötyötä Tietoyhteiskuntakaaren 299 § mukaisesti.
- Tähän käytäntöön ei lakiluonnoksissa esitetä muutosta, vaikka toimivaltuudet laajenevat merkittävästi, volyymit kasvaisivat ja muuttuisivat teleyrityksen kannalta ennustamattomiksi, sillä ne eivät liittyisi enää jatkossa konkreettiseen rikosepäilyyn.
- Ehdotettu kustannusmalli voisi johtaa tehottomiin toimintatapoihin, jos järjestelmien kehittämisen asemesta tyydyttäisiin ei-korvattaviin manuaalisesti tehtäviin toimenpiteisiin.
- DNA esittää, että asia oikaistaan seuraavasti:

  1. Ensisijainen vaihtoehto olisi poistaa poliisilaista kokonaan viittaus TYK 299 §:ään,
  2. Toissijainen vaihtoehto olisi turvata teleyrityksille korvaus kaikista tiedustelutoimintaa palvelevista toimenpiteistä lisäämällä Poliisilain 5 luvun 62 §:ään uusi 2 momentti ja tehdä vastaava lisäys korvauksesta sotilastiedustelulakiin,
  3. Kolmantena vaihtoehtona DNA esittää, että valiokunta seuraisi lakien voimaantultua viranomaisten avustamisesta teleyrityksille aiheutuvia kustannuksia sekä viranomaispyyntöjen volyymeja.

Teleyritysten / tiedonsiirtäjien avustamisvelvollisuus tietoliikennetiedustelussa

- Teleyritysten / tiedonsiirtäjien avustamisvelvollisuus tietoliikennetiedustelussa on selkiytynyt merkittävästi valmistelun aikana.
- Toimialan ja lakiesitysten valmistelijoiden kesken kehitettiin tiedonsiirtäjien tiedonantovelvollisuuden yksityiskohtia. Kompromissin mukaan tiedonsiirtäjällä ei ole ennen tuomioistuimen päätöstä velvollisuutta luovuttaa tiedusteluviranomaisille asiakaskohtaisia tietoja, vaan ainoastaan tietoja verkon teknisestä toteuttamistavasta.
- Tämä yhteinen tahtotila kirjattiin valmisteluvaiheessa sotilastiedustelulakiehdotuksen 9 luvun 93 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin.
- Siviilitiedustelulakiehdotuksen 22 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin on ilmeisesti epähuomiossa jäänyt lausuntoversiossa ollut kirjaus, joka ei vastaa valmisteluvaiheessa yhdessä saavutettua tahtotilaa. Tämä tulisi tarkentaa vastaamaan sotilastiedustelulakiehdotuksen 9 luvun 93 §:n muotoilua.

Salaiset pakkokeinot, laitteen asettaminen

- Siviili- ja sotilastiedusteluesitysten mukaan tiedusteluviranomaisilla olisi oikeus asentaa salaa valvontaan, seurantaan tai tarkkailuun soveltuva laite toimenpiteen kohteena olevaan esineeseen tai tilaan.
- Valtuuksia ehdotetaan siviilitiedusteluehdotuksen poliisilain 5 luvun 16 §:ään ja sotilastiedustelulain 40 §:ään.
- Toimivaltuuksien soveltamisalasta on suljettu pois kotirauhan perusteella vakituiseen asumiseen käytettävä tila.
- DNA toivoo, että valiokunta lausuu selvästi, että laitteiden asentaminen salaa teleyritysten ja tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajien laitetiloihin on kiellettyä, jotta koko viestintäinfrastruktuurin toimintavarmuus, palveluiden laatu ja palveluiden käyttäjien viestinnän luottamuksellisuus voidaan turvata.

Kunnioittavasti,

Anna Anttinen
Yhteiskuntasuhdepäällikkö

Vesa Vuoti
Hallinto- ja turvallisuusjohtaja
DNA Oyj